

Capitolul II

AMINTIRI DESPRE PETRE BRÂNCUȘI

Amintirea lui Petre Brâncuși

Iată un muzicolog, compozitor, profesor de muzică, fost încă deunăzi printre noi, ca acum să fie doar o amintire, fiindcă s-a stins în februarie 1995, înainte de a împlini șaptezeci de ani.

Cu studii profesionale temeinice, urmate la Conservatorul bucureștean, el a fost ani în șir redactor muzical al unor reviste de largă și generoasă lectură, a cunoscut toate sectoarele bogatei discipline muzicale, a cunoscut în amănunt muzica și pe artiștii ei, ajungând - pe bună dreptate - președintele Uniunii Compozitorilor din România, director al Operei Române din București, deputat în Marea Adunare Națională, ba și membru corespondent al Academiei „Tiberiana” din Roma (Italia), ca și membru al Asociației Teatrelor Lirice.

Prezent peste tot unde România avea vreo interferență cu manifestările artistice de peste hotare, a publicat volume de educație muzicală, cursuri de istorie a muzicii românești, așadar muzica noastră văzută în detaliile ei semnificative și în ansamblul spiritualității naționale.

Activitatea sa de pedagog și cea de îndrumător - fie și ca președinte al unor instituții de primă mărime ale culturii muzicale naționale - i-au asigurat, în timpul vieții, respectul și prețuirea tuturor celor care au avut la noi o importanță în evoluția și locul artei muzicii în cultura națională,

Sunt muzicieni care își consacră întregul potențial al muncii și fanteziei creatoare unui singur țel: acela de a duce la triumful cuvenit arta muzicală românească, pe cultivatorii ei, netezindu-le calea de viitor cu toate mijloacele la îndemână.

Petre Brâncuși - muzicolog, compozitor, profesor - s-a situat, prin întreaga sa activitate, în fruntea muzicii noastre naționale, ajungând președintele nostru, al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, întotdeauna prezent unde era nevoie de o îndrumare, de o încurajare, de un sintetizator al ansamblului preocupărilor.

Iată de ce volumul **George Breazu și istoria nescrisă a muzicii românești** (Editura Muzicală 1976, 449 pagini), la fel ca **Muzica românească și marile ei primeniri, volumele I și II** (459 și 517 pag.) de Petre Brâncuși rămân lucrări de ținută și de largi perspective ale muzicii noastre naționale.

George Sbârcea

* * *

PETRE BRÂNCUȘI ȘI ACTIVITATEA SA ÎN RADIODIFUZIUNEA ROMÂNĂ

În 1968, lucram deja de trei ani în secția de muzică simfonică și de cameră a Redacției Muzicale din Radiodifuziune. Activitatea principală a acestui departament era alcătuirea programelor cu lucrări de gen în ansamblul schemei generale stabilite de conducerea redacției. Șefii noștri direcți, coordonau propunerile noastre, ale celor care redactam aceste programe, fiecare în secția corespunzătoare genului de muzică pe care îl alesesem la angajarea în instituție.

În luna martie a anului 1968 a apărut ca nou director al Direcției Muzicale, Petre Brâncuși, despre care știam că era muzicolog și lector la Conservatorul de muzică „Ciprian Porumbescu” (nu-mi fusese profesor). Aveam foarte rar de-a face cu funcțiile mari ale Direcției noastre. Toate problemele se tratau și se rezolvau la nivelul conducerii secției. Dar, de cum s-a instalat în noua sa calitate, Petre Brâncuși a preluat direct controlul asupra realizării redacționale a programelor muzicale, implicându-se în toate etapele muncii noastre, de la concepția înlănțuirii genurilor muzicale, a lucrărilor propuse de noi spre difuzare și coordonarea desfășurării acestora pe parcursul unei săptămâni, până la cele mai mici amănunte privind redactarea titlurilor, numelor, semnelor, formulărilor în revista Radio.

Pentru prima oară simteam prezența „șefului”, lucrând direct cu noi, supraveghind totul.

Petre Brâncuși avea faima unui om aspru, distant, acționând în virtutea unor comandamente politice la ordinea zilei. Lucrând câțiva ani sub conducerea sa aveam să-mi dau seama că felul său de a fi ascundea de fapt o fire mult mai generoasă decât lăsa impresia în aparență, că el avea o severitate care impunea ordine și rigoare în muncă, o corectitudine exemplară și respect pentru valorile umane și culturale.

Săptămânal, Petre Brâncuși aduna realizatorii de programe muzicale și analiza riguros fiecare succesiune de lucrări, urmărind varietatea stilurilor, perioadelor istorice și genurilor propuse, pentru ca ascultătorii de toate nivelurile de pregătire să-și poată regăsi preferințele, dar să-și poată forma cu ajutorul acestora și o educație muzicală importantă.

Mai presus de toate, însă, grija sa se îndrepta spre o bogată reflectare a fenomenului muzical românesc, în toate etapele evoluției sale, cu prezența numelor celor mai importante din componistica națională, de la înaintași la ultimele creații ale contemporanilor. La fel, își manifesta exigența în asigurarea că arta interpretativă românească se bucură de spații suficiente de emisie pentru a demonstra viabilitatea școlii noastre muzicale și tradițiile sale. O dovadă în acest sens o reprezintă mulțimea primelor audiții și a „Noilor înregistrări”, rubrici foarte frecvente atunci cuprinzând opusuri de valoare ale compozitorilor noștri.

În același timp, trebuie spus că Petre Brâncuși a condus Redacția muzicală Radio într-o perioadă de deschidere spre lume și valorile universale, poate cea mai liberală perioadă din etapa comunistă, dominată de Ceaușescu, pe care o traversa România, anii 1968-1972. Folosind acest prilej, el a sprijinit ideile valoroase spre ciclurile de emisiuni de istoria muzicii și implicit realizatorii acestor emisiuni, fie că erau din interiorul redacției, fie că erau colaboratori. Nume de prestigiu, muzicologi, critici, profesori universitari erau prezenți la microfon cu emisiuni interesante, educative, în toate genurile muzicale. Sunt anii în care pe post s-au putut auzi emisiuni ca: „Muzica de-a lungul veacurilor” - autor profesorul și compozitorul Zeno Vancea, ciclul de inițiere „Să-nțelegem muzica!” - autor profesor George Pascu de la Iași, „O istorie a muzicii în capodopere” și apoi „Muzica și marile întrebări ale omului” - autor George Bălan (ciclu de emisiuni cu mereu delicate probleme pentru cenzura internă radiofonică, salvate nu o dată de Petre Brâncuși care lua asupra sa răspunderea unor eventuale interpretări ...), „File din istoria cvartetului modern” - autor compozitorul Wilhelm Berger, „Cântecul în amurg” realizat de Ada Brumar, „Antologia discului” și „Mari pianiști” - autori Florino Delatolla și Alfred Hoffman, „Săptămâna unui meloman” - cu participarea multor oameni de cultură, știință, artă. „Geneza și evoluția muzicii populare românești” și „365 de cântece” - autor profesor Gheorghe Ciobanu, „Compozitorii secolului nostru despre muzica tuturor timpurilor” - realizator Radu Gheciu, „Scrisorile lui Bruno Walter” - autor criticul literar Valeriu Râpeanu, „Interferențe muzicale” - autor criticul Viorel Cosma, „Prefaceri și înnoiri” - autor muzicolog Vasile Tomescu, „Limbajul contemporan în muzica corală” - autor compozitorul Liviu Glodeanu și multe altele.

Petre Brâncuși a dovedit de asemenea, în toată perioada când a condus Direcția muzicală, o apreciere deosebită pentru tinerii, pe atunci, din redacție sau din afară, pe care el îi considera capabili să realizeze emisiuni de calitate.

S-au impus astfel pe postul de radio viitoare nume de rezonanță în muzicologia și critica românească: Alice Mavrodin, Daniela Caraman-Fotea, Florian Lungu, Luminița Vartolomei, Gruia Stoia, Grigore Constantinescu, Sever Tipei și încă multe alte personalități.

Să nu uităm că tot în această perioadă au început să activeze la Radio Doru

Popovici, Iosif Sava și Mihai Moldovan, muzicieni și oameni de cultură care au avut contribuții esențiale la prestigiul instituției și la evoluția artei românești. Încă de la început ei s-au implicat în prezentarea unor emisiuni de actualitate muzicală, în critica, publicistica radiofonică, având pertinente comentarii despre viața artistică din țară, dar și despre creația națională.

O mai mare pondere au câștigat și transmisiunile directe ale manifestărilor concertistice din capitală și din țară, spectacole de operă (cum ar fi, spre exemplu, premiera operei „Hamlet” de Pascal Bentoiu, în 2 decembrie 1971, la Opera din București), dar și emisiunile de comentariu, în cicluri „Actualitatea muzicală”, „Cronica lirică”, „Panoramic opera”, „Agendă folclorică”, „Aplauze pentru mâine”, „Muzica și publicul” etc.

Activitatea de schimburi muzicale cu străinătatea s-a intensificat, în acești ani difuzându-se programe cu înregistrări de la marile Festivaluri muzicale din lume, Szalzburg, Chimay, Stockholm, Festivalul Flandrei, Leipzig, Köln, Liege, Marais, Londra și altele, punând auditorii români la curent cu actualitatea vieții muzicale și internaționale.

Așa cum am mai spus, paleta stilurilor și genurilor muzicale prezente în grila de programe a anilor 1968-1972, când Petre Brâncuși s-a aflat la conducerea Redacției muzicale, era bogată pe cele trei posturi principale ale Radio-ului și un accent deosebit era pus pe „Noile înregistrări”, „Premierele radiofonice”, „Noutățile din discotecă”.

Ca o notă distinctă a acestei perioade aș vrea să menționez însă procentul ridicat al creației contemporane, în primul rând al celei românești, căci acum s-au afirmat cele mai multe personalități de seamă ale componisticii postbelice: Ștefan Niculescu, Pascal Bentoiu, Cornel Țăranu, Anatol Vieru, Myriam Marbe, Doru Popovici, Mihai Moldovan, Liviu Glodeanu, Corneliu Dan Georgescu, Felicia Donceanu, Costin Mioreanu, Mihai Mitrea Celarianu, Adrian Rațiu, Ștefan Zorzor, Octavian Nemescu și mulți alții.

În același timp, însă, pe programul III al Radio-ului de atunci, se puteau auzi numeroase ópusuri contemporane de compozitori din școlile muzicale occidentale, unele realizate chiar cu mijloace tehnice foarte moderne, muzică electronică sau cu bandă magnetică. De altfel, acest program așa cum se difuza, ca succesiune exclusivă a genului simfonic, operă, coral, cameră, s-a constituit într-un antecesor al programului „România muzical” de astăzi, desigur mult mai redus ca dimensiuni (dura doar 8 ore, de la 16⁰⁰ până la 24⁰⁰).

Aprecierea pe care Petre Brâncuși o avea pentru acest program destinat melomanilor s-a confirmat în faptul că el a avut la un moment dat intenția să realizeze o publicație separată cu conținutul programului III Radio pe mai multe luni. Munca intensă la acest proiect nu s-a putut însă finaliza, iar după un timp, programului i-a fost schimbat caracterul, devenind un post destinat tineretului, difuzând preponderent muzică ușoară.

În afară de munca de conducere, Petre Brâncuși s-a implicat și în realizarea

unor cicluri de emisiuni, în special a celor cu tematică referitoare la muzica românească.

Menționăm în primul rând ciclul „Lexiconul compozitorilor români”, realizat prin alternanță cu compozitorul Mihai Moldovan și muzicologul Vasile Donose. În cadrul acestui „Dicționar” radiofonic, desfășurat în decursul anilor 1969-1970, Petre Brâncuși a redactat medalioane ale compozitorilor George Enescu (2 emisiuni), Mihail Jora (2 emisiuni), Dinu Lipatti, Marțian Negrea, Anatol Vieru, Liviu Glodeanu. A mai realizat și câteva emisiuni separate despre Enescu și Paul Constantinescu.

Așa cum se poate remarca și în cărțile sale publicate, și în emisiuni, Petre Brâncuși prefera în comentarii un stil sobru, expunând idei generalizatoare, care să exprime esența mesajului și contribuțiilor muzicienilor asupra cărora își concentra atenția. Exemplele muzicale erau alese cu discernământ, dintre cele mai reprezentative, pentru a contura convingător cele afirmate în cuvinte. Nu evita nici unele amănunte privind mijloacele de limbaj, fără însă a insista asupra detaliilor tehnice.

Un ciclu de emisiuni mai amplu, care i s-a datorat în exclusivitate, a fost realizat de Petre Brâncuși la sfârșitul anului 1972, cu titlul „Originalitate și elevație”, dedicat evoluției muzicii românești. Într-o serie de 11 emisiuni el a parcurs cele mai importante trasee urmate de compozitorii noștri de-a lungul istoriei în principalele genuri: simfonic, vocal-sinfonic, cameral, operă, coral, caracterizând succint câteva ópusuri reprezentative pentru patrimoniul cultural românesc.

Ulterior plecării sale din Radiodifuziune, Petre Brâncuși a mai colaborat cu redacția Muzicală a Radio-ului, realizând diverse rubrici în emisiuni de popularizare sau educație muzicală și un ciclu de emisiuni pentru melomani intitulat „Bucuriile muzicii”, comentând capodopere ale artei sunetelor.

Olga Grigorescu
Redactor șef adjunct,
pensionară

* * *

Profesorul Petre Brâncuși a fost o prezență importantă în viața muzicală românească.

S-a evidențiat din timpul studiilor la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București prin sârguința la învățătură și preocupări pentru cunoașterea fenomenului folcloric, al pedagogiei și muzicologiei.

După Conservator a îndeplinit importante funcții de conducere a celor mai importante instituții muzicale: Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor, director și redactor șef la Radioteleviziune, rector al Conservatorului bucureștean, director general al Operei Naționale. A fost o perioadă istorică grea, cu îngrădiri pentru instituțiile muzicale, pentru interpreți mai ales. Dacă compozitorii aveau condiții materiale foarte bune prin drepturile de autor, soliștii instrumentiști, cântăreții și dirijorii s-au confruntat cu multe greutăți. În calitățile și funcțiile pe care le-a avut Petre Brâncuși a fost favorabil în lansarea tinerilor, a creației muzicale și a interpreților. Cu toate greutățile, foarte mulți tineri s-au distins la concursuri muzicale, România deținând un loc de frunte pe plan internațional.

Petre Brâncuși a susținut creația compozitorilor și îmbogățirea genurilor muzicale, mai ales cel simfonic, în care au apărut lucrări valoroase, unanim apreciate.

În lansarea creației muzicale românești, a interpreților, a formațiilor muzicale ale Radiodifuziunii peste hotare Petre Brâncuși a garantat deseori cu autoritatea sa.

Prof. Petre Brâncuși a fost distins cu un titlu de mare onoare pe plan internațional: membru al Accademiei Tiberina din Italia.

Prof. Iosif Conta - dirijor

* * *

Un om îngândurat

Regretăm adesea prea târziu că n-am fost mai mult în preajma unui om, că nu l-am întrebat cât mai mult despre chestiuni în care ar fi putut să ne dea cele mai avizate răspunsuri, că nu i-am putut susține părerile în momente în care ar fi avut nevoie de un sprijin, că nu l-am cunoscut atât de bine cum s-ar fi convenit. Dar timpul trece în fuga mare pe lângă noi și ne trezim la un moment dat mai săraci cu câțiva oameni deosebiți, nedumeriți că întâmplarea despărțirii definitive s-a produs totuși.

Când am venit în Radio cunoșteam ca ascultător o seamă de nume,

semnatare ale unor emisiuni culturale, muzicale, teatrale, care erau ascultate constant în casa noastră. Eram curioasă, cum sunt oamenii ale căror voci le ascultasem de nenumărate ori. Cu cei de la „literar” și „teatral” am lucrat alături, pe cei de la „muzical” i-am cunoscut de la distanță. Programele erau precis delimitate. Dar, la etajul trei, își avea biroul șeful muzicalului. Îl vedeam uneori străbătând lungile culoare, îngândurat, preocupat. Un om de statură mijlocie, brunet, cu părul bogat frumos pieptănat spre spate, cu trăsături regulate, delicate. Privirea, tristă parcă de noianul gândurilor, străbătea atent înafară. O politețe desăvârșită manifestată față de fiecare om cu care voia sau trebuia să discute. Adesea, numai buzele strânse dureros până la trăsătura unei linii, te lăsa să bănuiești un om frământat, câteodată chinuit de drumul sinuos pe care îl avea de parcurs o emisiune de la idee la realizare. Era domnul Petre Brâncuși.

Viața nu ne-a pus niciodată față în față, dar prezența omului de cultură, girul dat programelor muzicale, atitudinea și cuvântul său în manifestările colective la care am participat mi-au impus respect și admirație.

Tot în astfel de ocazii acest om distins a remarcat poate îndrăzneala, uneori inconștientă, de care dădeam dovadă, dar și substanța unor luări de cuvânt. Și atunci salaturile pe care le schimbam erau însoțite de un zâmbet cald, iar observațiile făcute în treacăt la una sau alta din emisiunile pe care le realizam îmi atrăgeau luarea aminte.

Așa de pildă, într-o zi mi-a atras atenția asupra modului nepotrivit în care am completat o emisiune mai scurtă decât durată prevăzută, cu o piesă muzicală inadecvată. Mi-a vorbit cu răbdare despre unitatea stilistică necesară programelor noastre și m-a învățat să fiu atentă și la emisiunile care preced și urmează ceea ce am semnat eu. De atunci așteptam, de câte ori ne întâlneam din întâmplare, o remarcă, o observație ... Veneau într-un zâmbet sau într-o clătinare plină de îndoială a capului.

N-am aflat niciodată câte a avut de îndurat într-o vreme în care criteriile de apreciere erau cu totul altele decât cele estetice. Am trecut curând la Televiziune, iar la înapoierea mea în Radio dânsul plecase deja la Conservator.

Dar, de fiecare dată când treceam pe la etajul trei, așteptam să văd silueta elegantă pășind îngândurat a acelui om care, în contextul grelelor și numeroaselor sale atribuții, găsisese timpul să asculte și să facă o observație unei persoane care nu făcea parte din compartimentul său și care abia pășise pe calea undelor.

SOFIA ȘINCAN

* * *

Vocația constructorului de idei

Între fiii săi, pe care Gorjul i-a lăsat țării spre a-i împodobi biografia istorică și culturală cu lumina harului, nu încapе îndoială că își află locul distinct și pe de-a-ntregul meritat profesorul și omul de cultură, muzicologul de anvergură, devotat studiilor de sinteză și profunzime, Petre Brâncuși.

I-a fost dat ca într-o viață de om, trăită în cultul muncii, al respectului față de actul autentic cultural, al devoțiunii întru slujirea artei sunetelor, să se afle în situația de a-și drămii cu parcimonie orele consacrate propriei deveniri, spre a le dăruia pe cele mai multe unor cauze generale, împlinirii multor destine și vocații.

Profesor de elită, adversar declarat al improvizațiilor și lansării în lume a unor afirmații aproximative, a unor aprecieri subiective, i-a putut nemulțumi pe amatorii de succese ușor dobândite, pe profitorii conjuncturilor prielnice imposturii și lipsei de talent, absenței unor vocații artistice convingătoare, dar a fost preocupat de sprijinirea celor ce, în lumea compozitorilor ori a interpreților, vădeau, prin calitățile, prin talentul lor, că pot contribui la propășirea, la progresul artei muzicale.

Teoretician avizat în domeniul atât de complex și greu de cuprins în imensitatea totalității sale, cum este cel al creației muzicale, și-a fructificat virtuțile didactice prin contribuții hotărâtoare la formarea, instruirea și educarea a numeroase generații de studenți ai Conservatorului bucureștean, fără de a căror evoluție în timp nu s-ar fi putut asigura continuitate și valoare în arta componistică românească din a doua jumătate a veacului trecut, în păstrarea atitudinilor valorice fără de care instituțiile de spectacol muzical și-ar fi trădat menirea și demnitatea.

Îndreptățit prin competență și orizonturi profesionale, unanim recunoscute, prin calități de organizator ce se refuză celor fără discernământ și putere de cuprindere, celor fără o devoțiune organică pentru responsabilitățile încredințate, preocupat cu inteligență și simțul perspectivei de interdicțiile conjuncturale, ce puteau condamna creația muzicală la conformism și stagnare, spre a le ocoli sau a le stagna efectele, a căutat (și a aflat adeseori) căile prin care talentul, aspirațiile înnoitoare să se arate izbăvitoare, atât ca rector al Conservatorului, ca director al Operei Române, cât și ca președinte al Uniunii Compozitorilor.

Cu deosebire se cuvin evidențiate contribuțiile de esență și durată ce le-a avut în conferirea unor altitudini spirituale de durată și aleasă profesionalitate emisiunilor muzicale ale Radioului, urmărind realizarea unui program coerent, cu ferme opțiuni valorice în popularizarea capodoperelor muzicii universale și promovarea creațiilor muzicale românești clasice și contemporane. Exigența sa,

sprijinită pe o competentă cunoaștere, a avut un rol hotărâtor în asigurarea unui climat de reală răspundere în înlăturarea tendințelor amatoriste și impunerea profesionalismului drept normă de acțiune.

A fost, în esență, un constructor în spațiul culturii, iar demnitățile administrative ce i-au fost încredințate pentru profesionalismul, pentru calitățile sale umane, și le-a onorat cu demnitate și adesea în modul cel mai rodnic cu putință în vremurile ce i-au fost date a le străbate.

Opera sa de teoretician al artei sunetelor, de istoric al acesteia, opera sa didactică și inițiativele ce poartă pecetea personalității și voinței sale de înfăptuitor, destinate progresului unor instituții de prim plan ale artei interpretative muzicale și-au dovedit și își vor dovedi, sunt încredințat, perenitatea, caracterul benefic, determinând în timp nu numai o și mai exactă recunoaștere a meritelor unei personalități reale, dar și preocupări folositoare pentru valorificarea ideilor și opțiunilor în numele cărora și-a construit destinul profesional și cultural. Un destin remarcabil, ce merită omagiul respectuos al oamenilor de cultură de azi și de mâine.

Nicolae Dragoș,
07.06.2004

* * *

Remember Petre Brâncuși ...

Ciudat, cât de mult poate să-ți marcheze existența, la un moment dat, o simplă întâlnire pe culoarele Radio-ului, cu un coleg ... Un coleg de breaslă, Cristian Brâncuși, de care mă leagă o serie de momente semnificative pentru susținerea și afirmarea tinerilor muzicieni, îmi lansa, în urmă cu câteva săptămâni, invitația să reflectez la ideea de a nota, prin prisma experienței pe care am trăit-o, câteva impresii despre profesorul meu de odinioară - PETRE BRÂNCUȘI... Câteva rânduri ce se vor regăsi în volumul ce-i va fi dedicat.

M-a impresionat dorința sinceră și perfect justificată a fiului - după mai bine de două decenii de muncă susținută - la o foarte apreciată carieră dirijorală națională și internațională, de a nu lăsa ca uitarea să se aștearnă peste imaginea tatălui, a profesorului și muzicologului ce are meritul de a fi format generații de muzicieni. Mă regăsesc și eu printre aceștia. ...

Dar cum, în ce fel mi-aș fi putut lua răspunderea să vorbesc despre maestrul meu? Sunt ele suficiente gândurile pe care le voi exprima pentru a lumina complexa personalitate a omului și muzicianului Petre Brâncuși? Iată întrebări care, mărturisesc, zile în șir nu mi-au dat liniște.

Știm cu toții că pe valurile zbuciumate ale vieții, găsim foarte rar timpul să privim înapoi și să reflectăm la anii care ne-au marcat începutul, într-o profesie. Mă găsesc într-un asemenea moment când, solicitări multiple - profesionale și familiale - se revarsă asupra mea. Dar era, oare, posibil să refuz invitația pe care Cristi mi-o adresa? În nici un caz! Da, față de maestrul meu de odinioară, Petre Brâncuși, simțeam că am o datorie morală, ..

Trecuseră mai bine de 35 de ani de când l-am întâlnit pentru prima oară pe maestrul Petre Brâncuși ... Era în toamna anului 1967. Trăiam bucuria de a fi devenit studentă, în primul an, la Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București - Facultatea de Pedagogie, Compoziție și Muzicologie. Veneam dintr-un oraș situat în inima Transilvaniei - Blaj - cu o rezonanță aparte în spiritualitatea românească. „Mica Romă”, pe care poetul „Luceafărului” o descoperise în peregrinările sale prin orașele ardelen, păstra încă (deși trecuse prin istoria zbuciumată a schimbărilor politice de după al doilea război mondial) nimbul cetății în care marii cărturari ai „școlii ardelen” au impus cu fermitate respectul pentru afirmarea valorilor, pentru disciplină și rigoare. Aici și în acest context al orașului transilvan, sub îndrumarea unor profesori dăruți profesiei lor, mi-am făcut studiile primare și liceale. Dintr-o asemenea perspectivă educațională încercam să mă integrez atmosferei noi, cu totul specială - dinamică și complexă - pe care o descopeream în Conservatorul bucureștean. Situații noi, profesori necunoscuți mie și, desigur, nevoia de a fi la nivelul unui învățământ universitar de prestigiu.

Aflasem de la colegi că profesorul Petre Brâncuși este deosebit de exigent, dar pe fondul de educație cu care eu veneam, rigoarea și disciplina muncii pe care el le impunea nu m-au îngrijorat și, în scurt timp, orele de istoria muzicii mi-au dăruit un continuu prilej de satisfacții în descoperirea și înțelegerea unor domenii ale artei sunetelor de o mare frumusețe.

Nu l-am văzut prea des zâmbind pe profesorul meu de atunci. Era mereu sobru, preocupat de deosebitele răspunderi pe care le avea în calitatea de director al Direcției Muzicale a Radiodifuziunii. Dar, chiar dacă o comunicare spontană profesor-student nu se stabilea la orele de curs, chiar dacă uneori aveam sentimentul că materialul destinat studiului pentru colocviile săptămânale este prea amplu, am înțeles - peste ani - că profesorul încerca să ne formeze deprinderea de a ști să extragem esența dintr-un document pe care îl aveam de parcurs. Și lucrul acesta mi-a fost de un neprețuit folos ... Nu pot să continui evocarea personalității profesorului Petre Brâncuși fără a sublinia cât de grijuliu se manifesta cu noi, studenții, în perioada sesiunilor de examene. Părinte și educator se contopeau, atunci, în acest suflet enigmatic ... Cu tact și echilibru ne

ajuta să punem în valoare tot ceea ce știa că aveam mai bun în noi ...

Anii studenției au trecut și, în prag de absolvență, am aflat că profesorul Petre Brâncuși fusese numit rector al Conservatorului bucureștean. Părăsea, nu fără regret, conducerea Direcției Muzicale a Radiodifuziunii. Dar legătura de suflet și profesională cu foștii studenți nu avea să se modifice radical, pentru că mulți dintre aceștia, pe care îi formase de-a lungul anilor, deveneau modele profesionale, ca redactori-realizatori. Printre ei, o spun cu mândrie, mă regăsesc și eu ...

Nu puține au fost ocaziile când profesorul meu de odinioară, devenit președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, apoi director al Operei bucureștene, a acceptat să fie invitatul emisiunilor pe care le realizam. Preocuparea mea de a nu-l dezamăgi, dar și satisfacția muncii împlinite, au fost sentimente pe care le-a înțeles și - în felul său sobru - a ținut să le remarce ...

Dar, cum viața nu-i „pajiște cu flori” și cum, adesea, ne pune la încercare, mi-a fost dat să-l descopăr pe OMUL Petre Brâncuși și într-un context al existenței mele. Trăiam de mai bine de 10 ani sub teroarea „vinei” de-a avea fratele stabilit în Elveția. Instituția Radio, la presiunile politicului de atunci, trebuia să se „elibereze” de povara unor astfel de „dosare”. Era perioada când Petre Brâncuși deținea răspunderea de conducător al Operei din București. Cu un sentiment al grijii pentru existența mea, ca o probă de curaj, de omenie, mi-a propus să lucrez în colectivul Operei. Din păcate, nu am avut atunci suficiente cuvinte să-i multumesc ... și timpul nu a mai avut răbdare cu mentorul meu spiritual ... A trecut prea repede din „lumea cu dor în cea fără de dor” ...

***Rodica Sava, redactor șef adjunct,
Redacția Muzicală a Societății Române de Radiodifuziune
București 21 mai 2004***

* * *

Viu atașament

Amintirile nu depind numai de memoria noastră, ci, mai ales, de intensitatea momentelor care le generează.

După atâta vreme, încă îmi mai lipsește ...

A condus Redacția muzicală a Radioului național în armonie, spirit al disciplinei și responsabilității față de marele public al eterului. Ni le-a transmis. Era exemplul respectării orei exacte a profesiei de radiofonist. S-a dăruit muzicii

cu devotament integral și durabil.

Mie și colegului Nicolae Duțu ne-a rezervat și onoarea colaborării, realizând pentru emisiunea noastră – „Radiorecording”, rubrica „Dialog cu ascultătorii, despre muzică”, un demers construit pe esențe, în dorința familiarizării amatorilor de divertisment cu paginile de mare popularitate ale repertoriului simfonic. Vocea măsurată, timbrată cald găsea metafora potrivită, comunicând emoție.

M-a îndreptat pe calea scrisului și-i datorez prima lucrare publicată, „Ghidul de operă”.

Își apăra tainele sufletești sub ținuta sobră, elegantă. Era imunizat împotriva vulgarității prin delicatețea naturală a firii. Asculta cu răbdare solicitarea unui sfat, a unei îndrumări, era apărătorul cauzelor drepte și neiertător cu cei leneși, superficiali. Ne scutea de poverile cotidianului mărunț, cu condiția concentrării exclusive asupra șlefuirii profesiei. Am nostalgia acelei ambiante de vitalitate autoritară și bunăvoință îmbelșugată.

Amintirile continuă să lucreze, fără a putea înlocui însă echilibrul pe care nici unul dintre următorii diriguitori ai Redacției nu a mai reușit să îl orchestreze.

Asemeni celuilalt Brâncuși, a lăsat în sufletul multora dintre noi o coloană - a demnității - fără de sfârșit.

Daniela Caraman Fotea

* * *

Am cele mai frumoase gânduri și amintiri despre maestrul Petre Brâncuși, personalitate a vieții noastre muzicale, concretizată în multiple planuri: muzicologie, organizare artistică, activitate critică muzicală și, nu în ultimul rând, componistică.

Punându-și talentul, pregătirea profesională, pasiunea și energia în serviciul dezvoltării, împlinirii și îndrumării instituțiilor de cultură la care a slujit întreaga viață, a dobândit toată prețuirea din partea celor ce l-au cunoscut.

I-am remarcat activitatea încă de la începuturi ca redactor muzical la „Contemporanul”, la Editura didactică și pedagogică sau director la Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor și până la cele mai onorante demnități de director al Direcției muzicale a Radioteleviziunii, rector al Conservatorului „Ciprian Porumbescu”, director al Operei Române și președinte al Uniunii Compozitorilor, unde a depus eforturi deosebite, urmărind reliefarea muzicii românești ca participare perenă la fondul mondial de valori culturale.

Am avut deseori ocazia să colaborez pe multiple planuri, legat fiind de

activitățile de mai sus, în spectacole, festivaluri muzicale, activitate compo-nistică și l-am perceput ca pe un oltean aprig, luptător pentru ideile sale, mereu în formă, sigur pe sine - dar, în același timp, deschis, prietenos, făcându-și datoria în orice împrejurare cu generozitate și însuflețire patriotică, certe calități pe care le-a transmis în totalitate fiului său, eminent dirijor, personalitate a muzicii românești contemporane.

Dintre toate amintirile despre maestrul Petre Brâncuși rețin una. La începutul anilor '80, pe când era director al Operei Române, iar eu, solicitând să dirijez un spectacol, a rămas mirat - necunoscând antecedentele mele din teatrul muzical - deoarece nu veneam din lumea operei, ci din armată și acest lucru i se părea oarecum neverosimil (într-o discuție i-am explicat că am avut un precursor de referință, pe maestrul Egizzio Massini), a avut totuși încredere acordându-mi spectacolul cu „Aida” de Verdi din 10 martie 1984. După succesul obținut (vezi Viorel Cosma: „Un dirijor militar la pupitrul Operei Române) a rămas impresionat și am auzit că în unele momente întreba: „ ... unde mai e colonelul ăsta, că mai avem nevoie de el.”

Chiar dacă poate interveni o doză de subiectivism în relatările mele, consider că este nedrept să se vorbească atât de puțin de un om care a influențat, în variatele domenii în care a activat, dezvoltarea artei muzicale românești aproape trei decenii.

***Sergiu Eremia,
dirijor și compozitor***

* * *

Pentru mine, Petre Brâncuși este un fericit caz de transformare continuă și temeinică a propriei sale mentalități artistice.

Prin anii '50 din secolul trecut, el se remarcase deja drept un vajnic apărător al normelor estetice subculturale, impuse brutal de administrația vremii compozitorilor români. Însă, cu timpul, pe la sfârșitul anilor '70, când ajunsese deopotrivă președintele Uniunii Compozitorilor și rectorul Conservatorului, Petre Brâncuși se metamorfozase într-un susținător, desigur prudent și diplomatic, dar nu mai puțin eficace, al creației muzicale de avangardă. Astfel a promovat el, a premiat, tipărit sau încurajat numeroase compoziții autohtone noi. De aceea, mulțumită inclusiv lui Petre Brâncuși, creația muzicală românească a putut supraviețui și progresa într-o atmosferă culturală sufocantă și irespirabilă.

Ștefan Niculescu,

26.05.2004

* * *

Correspondențe spirituale

- file de jurnal -

Joi, 13 mai, 2004, România cultural, orele 14³⁰

Bun găsit dragi prieteni,

În rândul distinșilor mei colegi de studii universitare, de Radiodifuziune și ca membri ai Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România se înscrie, la loc de cinste, și muzicologul Petre Brâncuși.

Venise la Conservatorul de Stat „Ciprian Porumbescu” din București în anul 1950 de pe plaiurile gorjene, de pe acele locuri în care geniul lui Constantin Brâncuși înălțase spre cer și în eternitate impresionanta coloană a infinitului.

Petre Brâncuși s-a născut la 1 iunie 1928 în comuna Brădiceni, județul Gorj. Ar fi împlinit, anul acesta, 76 de ani dacă Dumnezeu nu l-ar fi luat lângă el să se odihnească, după o muncă absolut impresionantă. Specializarea în domeniul muzicii și-a făcut-o, cum s-a înțeles deja, la Conservatorul bucureștean, între anii 1950-1955. Mi-a fost coleg de an, de clasă și uneori chiar de bancă. Student de o conștiinciozitate rară, fapt ce-l deosebea, din când în când, de mulți dintre colegii săi. Petrică Brâncuși și-a însușit o pregătire teoretică și practică muzicală făcându-i pe celebrii săi profesori - George Breazu, Victor Iusceanu, Dragoș Alexandrescu, Ion și Gheorghe Dumitrescu, Sabin Drăgoi, Ion Vicol, Dumitru Botez și alții - să fie mândri de studentul lor. Cu atât mai mult cu cât acesta izbutise să ocupe un post de redactor muzical la Revista „Contemporanul” încă din anii de școală. Vocația muncii sau, mai curând, nevoia de a-și întreține familia deja constituită, l-au determinat pe colegul nostru Petre Brâncuși să se învețe de timpuriu cu greul vieții.

După absolvirea studiilor universitare avea să-și sporească eforturile - redactor muzical la revistele „Cultura poporului” și „Îndrumătorul cultural” - 1955-1956, redactor la Editura Didactică și Pedagogică - 1956-1959, cadru didactic la Conservatorul de stat „Ciprian Porumbescu”, unde avea să parcurgă toate treptele didactice, iar în 1971 preia și mandatul de rector, pe care îl îndeplinește timp de 9 ani. În 1974 obține titlul de doctor în muzicologie, la Conservatorul „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca.

Alături de activitățile pe care le-am pomenit mai sus, Petre Brâncuși

îndeplinește și funcția de director al Editurii Muzicale din București (1959-1962), pe aceea de director al Direcției Muzicale a Radiodifuziunii Române, între 1968-1972, pe aceea de președinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, între 1977-1982 și pe aceea de director al Operei Române din București. Petre Brâncuși a fost deputat în Marea Adunare Națională a României, între 1975-1980, precum și membru al Consiliului Culturii și Educației Socialiste și al Comitetului Permanent al Asociației Internaționale a Teatrelor Lirice.

Dragi prieteni, vă dați seama că numai enumerarea acestor funcții ar fi suficientă pentru a avea imaginea unei activități imense, aproape imposibil de cuprins într-o viață de om. Cu toate acestea, Petre Brâncuși și-a găsit timpul pentru a desfășura și o importantă activitate de creație publicistică, muzicologică și muzicală concretizată în câteva volume de istorie a muzicii românești, dintre care unele în colaborare cu Octavian Lazăr Cosma, Grigore Constantinescu sau Nicolae Călinoiu. Pentru cercetătorii actuali ai muzicii românești volumele lui Petre Brâncuși, ca și diversele studii de muzicologie publicate în reviste de specialitate, constituie valoroase repere în aprofundarea, în special, a fenomenului muzicii românești.

Câteva cărți didactice precum și un număr impresionant de piese corale completează tabloul activității deosebit de complexe pe care a desfășurat-o Petre Brâncuși, activitate pentru care a fost distins cu mai multe premii, ordine și medalii ale statului român.

Sunt liber doar atunci când sunt cu mine însumi - spunea un clasic al filozofiei. Prietenul și colegul meu Petre Brâncuși nu-și permitea decât rareori răgazul de-a fi singur, dar atunci se putea observa că bucuria libertății este apanajul, așa spune, exclusiv, al omului care-i stăpân pe sine. Petre Brâncuși era stăpân pe sine, sens în care putea fi considerat un model. Meticulos, exigent cu sine și cu ceilalți, el nu era întotdeauna pe placul subordonaților săi. Pentru cei care l-au cunoscut îndeaproape - și eu pot spune că l-am cunoscut - Petre Brâncuși era un om de o bunătate rară și de o sensibilitate așîșderea.

Se spune - și încă demult - că pasărea crescută și ținută în colivie nu știe să zboare. Petre Brâncuși a știut cât și când să-și ia libertatea de a fi el însuși, în limitele unui comportament profund uman și creator. Faptul acesta este ilustrat, între altele, de armonia cultivată în familia sa, de educația de care s-au bucurat copiii săi, între care Cristian Brâncuși, astăzi un muzician de prestigiu al țării noastre.

Amintirea sa merită mai multă atenție din partea noastră, a tuturor.

La bună vedere, pe joia următoare.

Vasile Donose

* * *

In memoriam

Primii nouă ani fără Petre Brâncuși

I-am cunoscut mai întâi emisiunile și tabletele difuzate la Radio.

Stilul concis, rostirea aproape șoptită, fraza rotundă cu pauze și accente semantice bine calculate, care dădeau distincție și relief expunerii, comunicau informații, dar mai ales opinii și evaluări privind compozitori, creații muzicale, orchestre și interpreți. Aceste tablete în serial aveau aceeași singură și înaltă menire: muzica românească, pe care Petre Brâncuși o aducea cu obstinație în atenția ascultătorilor.

Acum, după câteva decenii, caut fără șansă, un volum în care să fi fost adunate și redactate publicului larg aceste sinteze, observații și comentarii pe care muzicologul, profesorul și compozitorul ni le-a dăruit cu marea sa generozitate.

L-am cunoscut apoi personal, în anii în care a fost directorul Direcției Muzicale a Radiodifuziunii, instituție în care lucram în acea vreme la Redacția Actualități. Tăcut, calm, cu o eleganță discretă, deschis spre dialogul punctual, concis, degaja echilibru, încredere, certitudine prin ceea ce făcea și în relațiile sale cu colaboratorii.

L-am reîntâlnit mai târziu, la începutul anilor '80, când era directorul Operei Române din București.

Realizam atunci, între altele, la Radio, emisiunea „La sugestia dumneavoastră” programată la ora 21⁰⁰, cu durata de 60 minute.

Formula era simplă, dar de mare succes. Invitam personalități, culturale mai ales, pentru a oferi ascultătorilor un program, așa cum ar dori, fără restricții și fără prejudecăți.

L-am invitat, cu emoție, pentru o ediție specială pe domnul Petre Brâncuși care, cu marea sa generozitate, a acceptat.

M-am pregătit cu osârdie în vederea acestei întâlniri. Am intrat în bibliotecă, am parcurs studii, articole și volume semnate Petre Brâncuși.

Abia atunci l-am cunoscut cu adevărat pe muzicologul, profesorul și compozitorul Petre Brâncuși.

Volumele, studiile și articolele sale de muzicologie, lucrările didactice, creația sa corală, opera care în acel moment era încă în curs de edificare, m-au copleșit. La ieșirea din bibliotecă mi-a fost teamă de întâlnirea cu domnul Petre Brâncuși în fața microfonului și a milioane de ascultători.

I-am mărturisit acest sentiment.

Fața sa smeadă s-a destins cu un surâs abia schițat, din care am înțeles că totul va fi în ordine.

Și așa a fost. Domnul Petre Brâncuși a oferit ascultătorilor o minunată seară dedicată istoriei muzicii românești, cu exemplificări și comentarii inedite.

Stilul concis, rostirea aproape șoptită, fraza rotundă cu pauze și accente semantice bine calculate dădeau distincție și relief expunerii.

Asemenea emisiunilor și tabletelor difuzate la Radio cu ani în urmă. Colaborarea cu Petre Brâncuși m-a apropiat de acest valoros om de cultură, intelectual din elita intelectualilor, personalitate distinctă în lumea mirifică a muzicii.

Emisiunea a fost un succes. Regret că azi nu pot oferi o casetă cu acest program Radio inedit realizat de Petre Brâncuși în urmă cu mai mult de 20 de ani.

Fonoteca Radiodifuziunii, sunt sigur, păstrează asemenea înregistrări, care ar trebui aduse la lumină.

Este un demers mai mult decât necesar în slujba cultivării valorilor muzicii naționale.

Azi avem însă, din păcate, o singură certitudine.

Primii nouă ani fără Petre Brâncuși au trecut.

Azi amintirea lui ne luminează.

Ștefan Naciu, consilier
Departamentul Producție Editorială
Societatea Română de Radiodifuziune

* * *

Aduceri aminte ...

Timpul ... Timpul și vremurile, o continuă mișcare, o permanentă zbatere, o neîntreruptă ridicare, coborâre, reșezare ...

Uitarea și aducerile aminte ...

Platon, în dialogul Cratylos, evoca: „Spune undeva Heraclit că toate se mișcă și nimic nu stă pe loc și compară lucrurile cu scurgerea unui râu, spunând că în același râu nu vei intra de două ori.” De fiecare dată nu numai râul este altul, ci și cel care se scaldă. Tocmai cu această permanentă mișcare, transformare, se ia la trântă memoria atunci când tu, cel de azi, încerci să reînviți trăirile celui care erai tu în urmă cu trei decenii și jumătate ...

În primăvara lui '90, aflat la o sindrofie unde, în afară de gazdă, nu cunoșteam pe nimeni, am surprins pe unul dintre participanți urmărind cu o atenție deosebită la televizorul care era deschis, imaginile ce prezentau Corul

Radioteleviziunii interpretând împreună cu Orchestra, un cunoscut Requiem ...

După felul atent în care privea, am fost convins că mă aflu în preajma unui iubitor de muzică și, intrând în vorbă cu el, i-am cerut părerea despre compozitor, despre lucrare, despre interpretarea lucrării ... „Nu domnule, nu mă pricep la acest gen de muzică, deși nu pot spune că îmi displace cum se cântă, dar alta e problema ... Eu, dacă mi-ar sta în puteri, i-aș da afară din Radioteleviziune pe toți ăștia care sunt acum pe scenă, corul și orchestra ..”. Nu știa că eu sunt muzician.

„Credeți că se prezintă la un nivel așa de scăzut încât să fie dați afară? ...” „Nu domnule, nu pentru asta, dar ăștia sunt cei care ne-au terorizat ani de zile cu acele cântece despre partid, despre el, despre savanta de renume mondial ... Le învățasem pe de rost figurile, atât de des apăreau pe ecranele televizoarelor.” „Dar toate ansamblurile corale din România aveau obligația să prezinte și astfel de cântece ...” „Atunci, trebuiau să-și schimbe profesia ...”, „Bine, dar vă uitați la acest tip de emisiuni așa de des încât să le memorați figurile?” Nu mi-a răspuns, așa că am renunțat să mai discut pe tema aceasta cu, pe drept, revoltatul de lângă mine, care însă își dorea astfel de soluții.

Oare un ascultător frecvent al stagiunilor de concerte din anii 1960-1989 s-ar fi rezumat doar la aceste manifestări, în aprecierea activității muzicale a formațiilor Radioteleviziunii?

L-am cunoscut pe Petre Brâncuși după ce a venit la Radio, mai precis abia către sfârșitul anului 1970, situându-mă atunci față de dânsul cu multe trepte mai jos în ierarhia administrativă. După ce a plecat de la Radio, l-am întâlnit sporadic, absolut întâmplător.

Acum, când încerc să-mi ordonez cât de cât amintirile din această scurtă și îndepărtată perioadă, nu știu de ce, îmi vine întâi în minte un episod care nu are vreo legătură cu muzica. Ciudate mai sunt aceste mecanisme spontane ale priorităților, atunci când este vorba de memorie ...

Să tot fie vreo 35 de ani de atunci ... Plecasem la Radio, lăsând-o pe mama, în vârstă, singură acasă, după un puseu major de hipertensiune. Pe la ora 11³⁰ dimineața, sunt anunțat să mă prezint urgent „sus”, la Petre Brâncuși, fără să mi se spună pentru ce anume.

Secretara mă anunță și intru.

Cu un aer grav, Petre Brâncuși îmi spune: „Dă urgent un telefon, căci ai un deces acasă!” Cu gândul la mama, sufocat de veste, sun acasă și îmi răspunde ... mama! Ce se întâmplase? O femeie în vârstă, cunoștință de a mamei mele, care o vizitase în acea dimineață, a avut un accident vascular cerebral în timp ce se afla la noi în casă și a murit imediat după ce a plecat Salvarea. Mama, singură acasă, era foarte marcată de cele întâmplate și nu știa ce să facă, deoarece decedata nu avea familie și locuia în celălalt capăt al orașului. Am închis telefonul, am intrat din nou în cabinet și am explicat situația. Petre Brâncuși, spontan, fără nici o introducere, îmi spune: „Du-te imediat acasă, ai grijă de

sănătatea mamei, rezolvi toate problemele cu actele de deces și de înmormântare și vii peste 2-3 zile, când ai terminat cu toate. În legătură cu absențele, nu-ți fă nici un fel de probleme!” Am fost foarte mișcat de înțelegerea pe care mi-a acordat-o ...

Dar, încercând să decantez din muntele de amintiri îngrămadite în cele aproape patru decenii petrecute pe podiumul Sălii de concerte de la Radio, pe acelea legate de scurta perioadă în care Petre Brâncuși a condus activitatea muzicală a Formațiilor muzicale ale Radioteleviziunii (denumirea de atunci și până după 1989 a instituției), nu pot să trec peste câteva manifestări muzicale din acei ani, care au reprezentat cu adevărat evenimente artistice în viața acestor formații.

Atunci a început seria turneelor în Europa occidentală, care continuă până în zilele noastre, Orchestra simfonică prezentând până la acea vreme concerte numai în țările socialiste. Așadar, 1970 - Italia, 1971 - R. F. Germania, 1972 - Italia. Succese deosebite la public, articole de presă elogioase la adresa calităților artistice ale orchestrei.

Invitarea la pupitrul Orchestrei simfonice a dirijorului Erich Bergel, inițiatorul și realizatorul celor două cicluri de concerte: Mozart-Bruckner și Enescu-Bruckner. Simfoniile: 39, 40 și 41 ale lui Mozart și, respectiv, Simfoniile 5, 7 și 9 ale lui Bruckner în trei concerte din februarie 1971. Apoi, în decembrie al aceluiași an, Suitele 1, 2 și 3 pentru orchestră ale lui Enescu și Simfoniile 4, 6 și 8 ale lui Bruckner, de asemenea în trei concerte.

Requiemul de Verdi, **Missa Solemnis** de Beethoven la Orchestra Simfonică, **Încoronarea Popei** de Monteverdi, **Farmacistul** de Haydn, **Requiemul** precum și operele **Idomeneo** și **Flautul fermecat** de Mozart, **Andrea Chénier** de Umberto Giordano, **Forța Destinului** de Verdi, **Thurandot** de Puccini, **Povestea unei mame** de Roman Vlad, toate înregistrate în concert de către Orchestra de Studio - sunt numai câteva dintre amintirile evenimentelor repertoriale ale anilor 1969-1972.

Prezența în stagiunile de concert a unor dirijori și soliști de mare prestanță veniți din afara țării, nu poate fi ocolită de memorie: Ionel Perlea, Aaron Copland, Igor Markevitch, Paul Kletzki, Emil Gilels, Matislav Rostropovici. Programarea și executarea în stagiune a lucrărilor unor compozitori străini, precum A Schönberg, A. Berg, Aaron Copland, Penderecki, începea să devină ceva firesc.

Nu aș vrea să închei această incursiune în vreme fără să amintesc de eforturile deosebite pe care le făcea în acea perioadă Direcția Formațiilor pentru îmbunătățirea calităților artistice ale înregistrărilor și a realizării lor pe baza unei planificări optime. Îmi face plăcere totodată să-mi amintesc de ușurința cu care se aprobau în acei ani fondurile în valută necesare pentru împrumutarea din străinătate a partiturilor necesare în vederea executării unora dintre lucrările menționate mai sus și încă a multor altora.

Este firesc să fi uitat câte ceva, și poate chiar ceva important. Pentru aceste omisiuni, îl rog pe cititorul cunoscător să-mi acorde îngăduința cuvenită.

Dar, vorba poetului: vremea trece, vremea vine ...

Neculai Nistor

* * *

Muzeul Memorial C. I. și C. C. Nottara
B-dul Dacia 51 – Sector II

Mult stimate domnule rector,

Mi s-a citit interesantul dumneavoastră volum „Muzica în România socialistă” și am rămas plăcut impresionată de faptul că alături de alți soliști și compozitori ați pomenit și de iubitul soț.

Cu această ocazie vă adresez rugămintea de a ne pune o dedicație pe volumul domniei-voastre, volum ce aparține de acum Muzeului C. I. și C. C. Nottara și pe care vă adresez respectos rugămintea de a-l vizita.

Cu mulțumiri,

Ana C. Nottara

11 aprilie 1974

* * *

Mult stimate și onorate Maestre,

De ani de zile, în această lună iunie, îndrăsnesc să vă deranjez cu o întrebare.

Este oare posibil, ca și în această vară fierbinte, să beneficiaz de protecția D-stră, pentru a-mi petrece luna august la Sinaia?

Dacă nu m-ați uitat, cum nu m-ați uitat niciodată până în prezent, vă rog să aveți amabilitatea și să dispuneți să mi se predea repartiția înainte de 1 iulie - când, conform unei vechi deprinderi - plec la Constanța.

Știu cât este de greu să-mi îndepliniți această dorință și sunt foarte jenată că vă tulbur.

Vă cer scuze și vă mulțumesc anticipat, urându-vă sănătate și vacanță plăcută.

P.S. Și acum 2 vești foarte bune, pe care probabil că le cunoașteți, pentru că ați vegheat la îndeplinirea lor.

I - Au sosit șpalturile de la Sibiu pentru volumul V.

II. - Munca la vol. I de scrisori este foarte înaintată.

Apariția acestor două lucrări va contribui la luminarea multor probleme de folclor și istoria muzicii românești.

Iar personalitatea celui pe care v-ați străduit să-l prezentați cu atâta generozitate și competență - alcătuiind valorosul studiu - G. Breazul și istoria nescrisă a muzicii românești - se va contura în vederile intuite de D-stră.

Ce mare bucurie pentru toți cei care slujesc adevărul științific și bineînțeles pentru cea care iscălește această scrisoare.

**Georgeta Breazul
București, 10. VI.1981**

* * *

Ploiești, luni, 7 martie 1988

Distinse Domnule prof. Dr. PETRE BRÂNCUȘI,

Mi-a parvenit știrea ca un fulger de la București, cu decernarea Premiilor

U. Compozitorilor din România pe anul 1987 .

Sunt mișcat PROFUND-FOARTE măgulit din suflet de ACTUL DE NOBLEȚE prin care ați acordat MARELE PREMIU AL UNIUNII COMPOZITORILOR pe anul 1987 Prof. universitar Dr. GHEORGHE CIOBANU.

Merită din plin această încununare a strădaniei, pasiunii, înalta competență și dăruire ARDENTĂ depusă în studiile sale de muzică bizantină din țara noastră.

Studii pentru descifrarea și descoperirea muzicii vechi bizantine din secolele XIV-XIX - au mare valoare, nu numai națională, dar și un circuit de certă notorietate originală în contextul muzicii universale.

Dacă astăzi ne măgulim cu Școala muzicală de la PUTNA, aceasta se datorește cercetării științifice a mai multor decenii de prof. dr. Gh. Ciobanu. Am în biblioteca mea de studii personală toate cărțile domniei sale cu autograf, multe din ele au fost recenzate de mine la vremea lor, când au apărut. Inclusiv „Dicționarul de termeni muzicali” , ediția 1984, Editura Muzicală.

Dacă ne măgulim cu această activitate tulburătoare a Domnului Dr. Gheorghe Ciobanu, pe de altă parte este un mare merit și al concursului dat de Uniunea Compozitorilor din țara noastră, care a făcut eforturi mari de-a găsi fondurile necesare să vadă lumina tiparului scrierile sale.

Nu este nevoie să-ți arate cineva aceste eforturi financiare ale Uniunii Compozitorilor, dar ele se regăsesc în copertele fiecărei lucrări (Editura Muzicală).

Ceea ce nu s-a făcut până azi și trebuie să găsească un ecou în sufletele dv. și a altor oameni de spirit din țara noastră sunt cele de mai jos:

1. Prof. Dr. Gheorghe Ciobanu, să interveniți acolo unde credeți Dv. ca să fie făcut cel puțin Membru Corespondent al Academiei Române. Studiile sale, raritatea temelor abordate și contribuția ORIGINALĂ inedită asupra muzicii vechi românești bizantine obligă la această recunoaștere națională.

2. De asemenea trebuie duse tratative și prezentate lucrările sale originale care au tangențe cu spiritualitatea greacă, să i se decerne Premiul Academiei din ATENA.

3. Premiul HERDER al Academiei de Științe din Viena.

4. Să se imprime cel puțin un disc cu lucrările descifrate sau inedite în cercetările D-lui Gheorghe Ciobanu. Prefața discului să fie scrisă chiar de autor.

5. În presa din țara noastră este INEXISTENTĂ personalitatea acestui savant bizantinolog. Merită ca tineretul din țara noastră să aibă un amplu portret al lui Gheorghe Ciobanu în Revista „MUZICA”, în limba franceză, în suplimentul literar de la „Scânteia tineretului” , în Revistele „Contemporanul” , „România Literară” ...

Foarte puțini tineri cunosc azi la noi în țară opera acestui savant bizantinolog dintr-o lume de-acum 600 de ani. Cum pot tinerii de azi să-și

iubească mai mult patria, tezaurul de spiritualitate vechi și cel de azi decât cunoscându-l în profunzime.

Domnul prof. dr. Gheorghe Ciobanu este acuma la o vârstă foarte delicată, aproape 80 de ani (1989). Este măgulitor ca această muncă istovitoare a sa să nu capete o finalitate de încununare națională. Este o mare măgulire și a U. Compozitorilor.

Sunt ferm convins, foarte convins că va fi o mare revelație pentru cititorii din țara noastră, indiferent ce preocupări au, să citească și medalioane ample despre aceste figuri de seamă care trăiesc în zilele noastre.

Aceste opinii sunt strict personale, animat de cele mai adânci sentimente patriotice, de respectul pe care-l port în sufletul și inima mea în binele muzicii românești și acei care servesc cu dăruire, competență, cultura națională în contextul tezaurului universal. Muzica trebuie să aibă aceleași drepturi cu literatura. M-aș bucura nespus de mult dacă ați găsi o modalitate să devină realitate cele scrise de mine U. Compozitorilor.

Muzicolog Florian V. Ion

Membru de onoare al Societății Internaționale de muzică:

A. DVORAK din Praga, G. Fr. Händel R.D.G. și al Soc.

Internaționale de Muzicologie din Elveția.

* * *

Vorba superbului Senior ...

De prin anul 1970, când începusem să mă afirm cu unele poeme la radio, am avut rarul privilegiu să cunosc două personalități originare din Gorj: muzicologul Petre Brâncuși și prof. univ. Dan Smântânescu. Cel dintâi - suav, delicat, politicos, profund, temperat, viguros și riguros în opinii ... Avea câteva cărți editate, dar ceea ce îl obseda mai mult era un tratat muzical ...

L-am întâlnit de mai multe ori, fie la Radiodifuziune, fie la Conservator, fie cu prilejul unor concerte.

Cu fiul său, Cristian, eram prieten. Îmi solicitase, în mai multe rânduri, versuri pentru niște oratorii. Dar cele mai importante pentru mine și soția mea - un fel de melomani - erau, de fiecare dată, invitațiile la concertele lui Cristian.

Unul dintre ele a avut loc joi, 22 februarie 1987, la ora 19⁰⁰, în studioul de concerte al Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii Române. Era cea de-a 58-a stagiune. Solist: Ștefan Ruha. Dirijor: Cristian Brâncuși. Piese tari în program: Ștefan Niculescu - Unisonos II; Max Bruch - Fantezia scoțiană, op. 46 pentru vioară și orchestră; Robert Schumann - Simfonia a IV-a în re minor, op.120.

Am zis „piese grele” pentru a marca valoarea programului, dar, la drept vorbind, deloc ușoare pentru un dirijor tânăr. Iată structura acestora: „Unisonos II: „...articularea fluxului sonor în așa fel încât vocile orchestrei să se adune când într-un singur sunet, deci, în «unison» - când să se ramifice în plurimelodii. Pulsăția neîntreruptă între aceste stări - monovocală și plurivocală amintește de vibrația aerului în tuburi (alternanța nod-ventru), precum și de concentrarea și dispersia materiei sau de asocierea golurilor și plinurilor din unele sculpturi contemporane...” (Autorul). „Fantezia scoțiană...”: prezentată în 1880 la Hamburg, avându-l ca solist pe Pablo Sarasate, concert cu structură rapsodică, în fiecare din cele patru părți fiind și câte o melodie scoțiană. Aici, vioara „capătă toate atributele unui solist virtuoz, care poposește în cadențe de anvergură, neocolind virtuozitatea, dar desenând și generoase volute melodice.” (Olga Grigorescu). „Simfonia a IV-a ..”: discurs muzical dinamic; transfigurări ale motivelor, conferind compoziției grandoare și elocvență; ca și în cazul „Unisonos II”, și aici alăturările creează un vers melodic emoționant. .. Ceva asemănător în simfonismul beethovenian ...

Cum este firesc, emoțiile cele mai puternice le trăiau dirijorul, solistul, orchestra, dar și Brâncuși senior, deopotrivă tată, spectator, dar și critic nemilos vizavi de prestația juniorului.

În ce mă privește, eram un privilegiat din trei motive: 1) - nu fusesem dat uitării de Cristian; 2) - abia așteptam să-l revăd pe Ștefan Ruha, cunoscut de mine într-o situație specială, cu farmec românesc; 3) - reîntâlnirea cu domnul Petre Brâncuși.

La ora fixată în program, în fața orchestrei își face apariția pe podium Cristian. Concertul a durat trei ore. Totul a fost magnific.

La închiderea programului, merg și eu în cabina dirijorului să-l felicit. Acolo: rude, colegi, prieteni, specialiști în domeniu. Toți cu același mesaj. Era obosit. Avusese deja câteva imprimări. Dar era vesel, amuzat copios de unele „secrete” ale serii, „decodate”, pe parcurs, de tată și fiu, într-un dialog „de lucru”. Seniorul, calm, suav, cu umor:

- Maestre - îl „atacă” criticul -, într-un loc o zbârciseși ...

- O-ho - răspunde juniorul - era să fac infarct.

Noi, prietenii, râdeam toți, captați și captivați de dialog, precum și de această insolită atmosferă.

- Dar ce era cu Ruha, că la un moment dat își tot vâră nasul în partiturile de pe pupitrul tău?

- Păi - îi explică Cristi, în timp ce își schimba hainele - și atunci era să fac

infarct. Ruha uitase niște măsuri și începuse să improvizeze - genial, cum îl știm - dar îmi dădea peste cap orchestra. Atunci, i-am făcut semn cu mâna să-și accelereze galopul și să intre în lucrare... De aceea, mimând că trăia compoziția cu extaz, se apleca, precum un plop, când spre stânga, când spre dreapta, coborându-și privirea în podium, ca apoi s-o îndrepte, transpus, spre pupitru. Se dovedise artist nu doar al arcușului, ci și al simulării geniale. Reintrând în ritm, am scăpat și eu de infarct ...

Pe acest fond au început anecdotele cu George Enescu, Alfred Alessandrescu etc ... , critica seniorului încheindu-se în acest ton, în diez major, înveselind asistența ..

Pentru mine, în acea seară, Bruch a fost un moment á la Ruha (îl aveam imprimat și pe disc), Ruha de-odată și cel dintotdeauna. ..

Vorba seniorului: „Ceea ce-i deosebește pe marii violoniști din vechea generație de pleiada celor noi este scânteia divină a trăirii ori, mai precis spus, nebunia sublimă a artei”.

În anul 1995 încă mai predam limba germană la câteva școli și licee din Târgu-Jiu, într-o zi - s-a dovedit a fi tragică și nedreaptă pentru familia Brâncuși - eram la Școala Generală „Ecaterina Teodorescu”. Într-o pauză, un alai mortuar se afla în drum spre cimitirul din Vădeni. Dispărutul nu era altul decât distinsul muzicolog și om de profundă sensibilitate și cultură, delicat, suav, cu mult umor. Acolo, în veșnicie, ascultă - sunt sigur - nu doar muzica inefabilă a sferelor, ci și pe marii muzicologi ai lumii, el continuându-și, în tăcere, marele și obsedantul tratat. ..

Dumitru Dănău

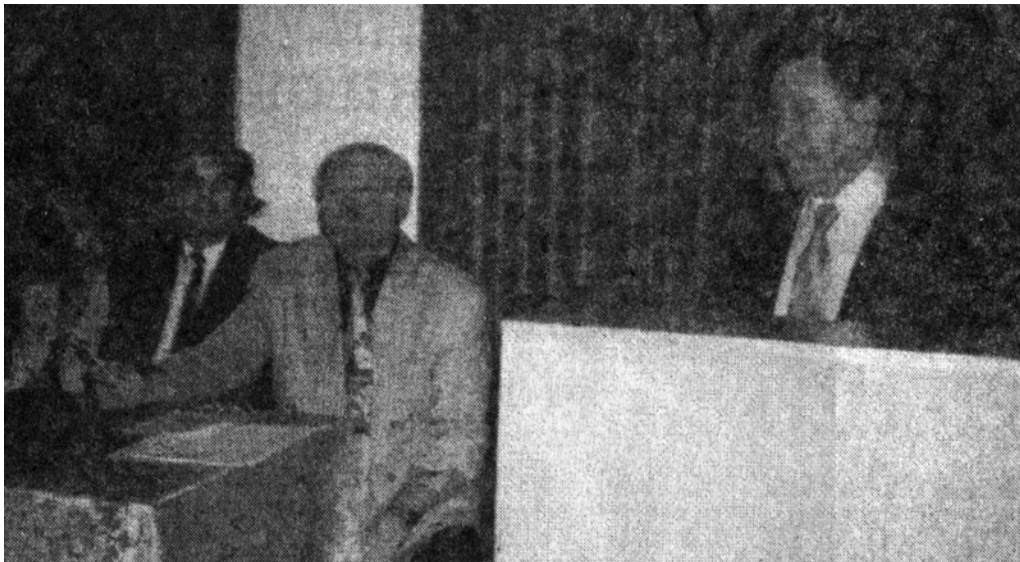
IMAGINI DIN TIMPUL MANIFESTĂRILOR

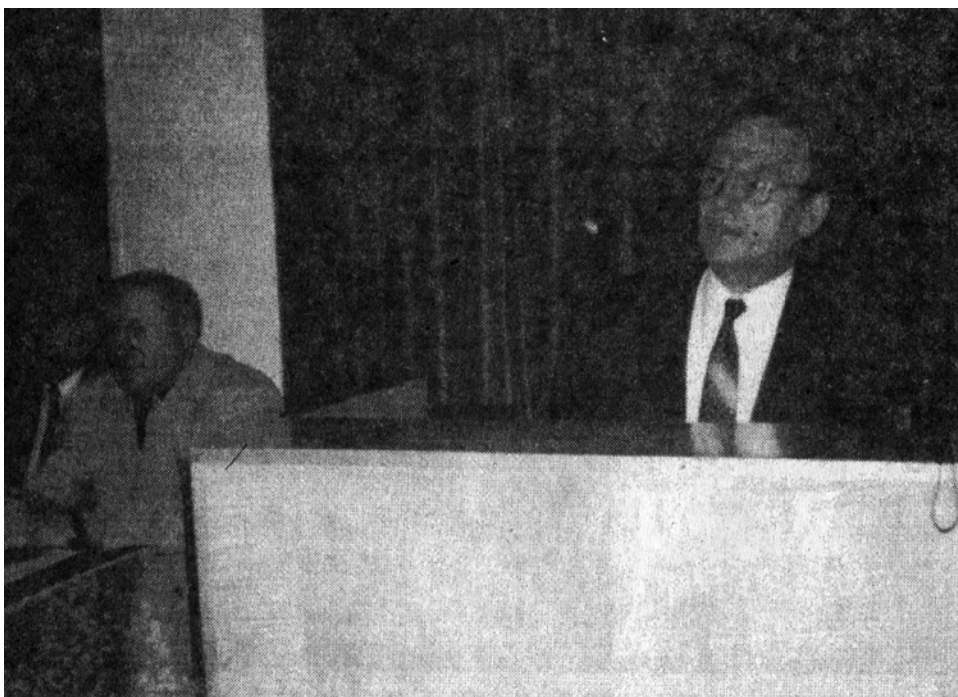
*Prof. Viorel Gârbaciu încadrat de Vasile Marinoiu (stânga)
și maestrul Cristian Brâncuși*

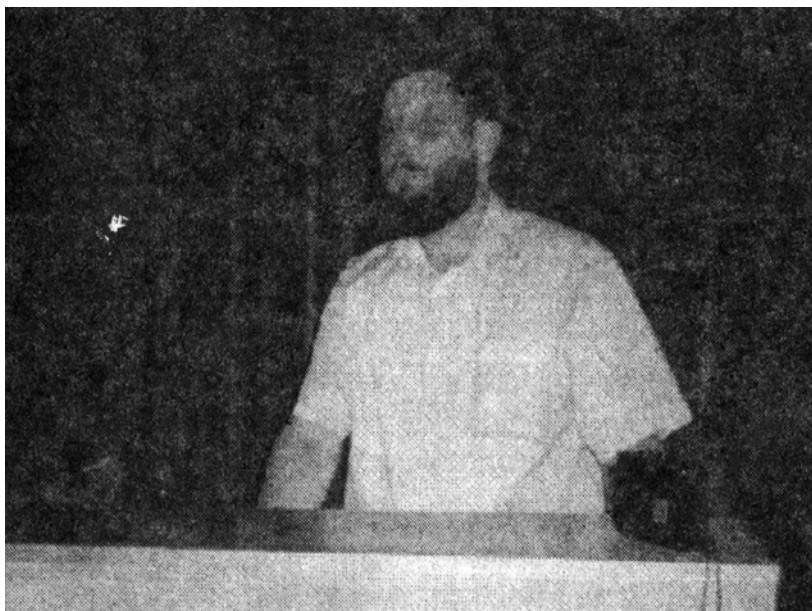
*De la stânga la dreapta: Alexandru Pârlea, Gruia Stoia, conf. univ. dr. Marius
Vlaicu - subprefectul jud. Gorj, Cristian Brâncuși, Alexandra Andrei*

La tribună, prof. univ. asociat Alexandru Pârlea
- regizor muzical-șef, Radiodifuziunea Română –

La tribună, Gruia Stoia
- redactor-șef adj. Radiodifuziunea Română –

Prof. Florin Berculescu rostindu-și alocuțiunea

Prof. Ion Sanda, director D.J.C.C.P.C.N. Gorj,
înmânând diploma de excelență d-lui Cristian Brâncuși

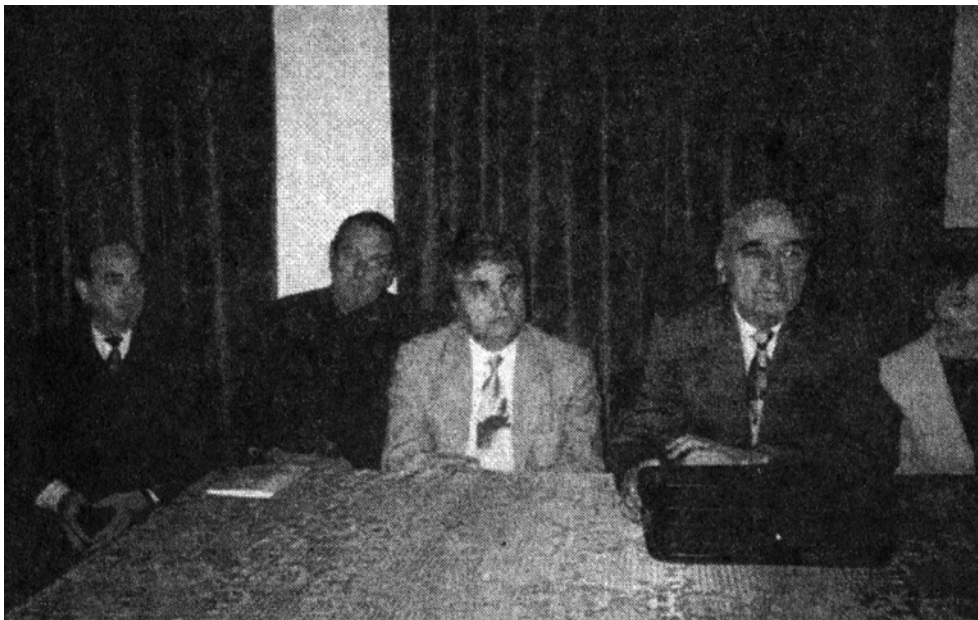
Prof. Ion Sanda înmânează diploma de excelență d-lui Florin Berculescu

D-na prof. Carmen Iacov-Frățilă dirijează corul Liceului de muzică și arte plastice „Constantin Brăiloiu”

Emanoil Barbu și soția sa, doamna Nicoleta

De la stânga la dreapta: Vasile Marinoiu, Viorel Gârbaciu, Cristian Brâncuși,
Titu Pânișoară, Alexandra Andrei